

[Adolph Sørensen.]

lige så lidt kan ministeren vist være berettiget til at beskyldte mig for ensidigt at lade mig lede af organisationshensyn. Jeg har ladet mig lede af de erfaringer, som jeg gennem nogle og tredive års deltagelse i dette arbejde og ved licitationer har erhvervet mig, og jeg mener, at mine synspunkter er fuldt saglige.

Endelig vil jeg gerne sige til ministeren i anledning af hans henvisning til kommissionens undersøgelser af, hvad den gamle licitationslov har betydet — underforstået af fordyrelser — at en sådan opgørelse vel faktisk ikke kan finde sted; noget sådant kan ikke i virkeligheden eksakt opgøres.

Økonomiministeren talte forleden om udskydning af lave bud. Det er jo ikke blot det, det drejer sig om; der er også tale om udskydning af for lave bud, og jeg vil gerne til slut sige — også til ordføreren for partiet de uafhængige, der forleden talte om frygten for, at ordningen skulle være et handicap for de unge og nye mestre — at jeg frygter, at dette forbud mod udskydning meget vel kan blive til skade netop for de unge, de fremadstræbende mestre. Nu fanger bordet, og det er jeg ikke sikker på er til gunst for de nye og unge mestre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 148 stemmer mod 1.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lukkeloven.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 140) findes i tidenden sp. 4112, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1109).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Albertsen: Det lovforslag om ændringer i den bestående lukkelov, som handelsministeren fremkom med, havde sit udspring i den såkaldte Marstalsag, der drejede sig om en trafikkiøks berettigelse som trafikkiøks, et problem, som til sidst havnede hos folketingets ombudsmand. Endvidere havde handelsministeren i lovforslaget medtaget en regulering af priserne for de bøger, der må forhandles i kioskerne.

Begge disse forslag er i høj grad accepteret under udvalgsarbejdet, men derudover har lovforslaget gennemgået forskellige — man må sige ret væsentlige — ændringer. Jeg synes også, der er grund til at karakterisere de ændringsforslag, som hele udvalget har stillet, som forbedringer og værdifulde udvidelser, hvad bevægelsesfriheden på dette område angår. Vi har fra socialdemokratiets side deltaget med glæde i drøftelserne herom, og vi kan med tilfredshed se på resultatet og også på den opnåede enighed.

Formanden: Der må være mere ro i salen.

Albertsen: Det afgørende hensyn, der har påvirket hele udvalgets holdning, har været, at sigtet med loven opretholdes, nemlig at det skal være en beskyttelseslov, som tager hensyn til alle de implicerede parter, både medhjælperne, de handlende og forbrugerne, og at dette synspunkt opretholdes og tilpasses udviklingen.

Jeg tror, jeg på grundlag af de drøftelser, vi har haft, kan sige, at ingen i udvalget på nogen måde har ønsket at lave en slags junglens lov på dette område, hvad det kunne blive tilfældet, hvis der ikke fandtes regulerende bestemmelser, og det er da også den tankegang, der har været retningsgivende for udvalgets arbejde. Udvalget har taget de nævnte hensyn til de tre implicerede grupper ved de ændringsforslag, som det har stillet.

Ændringsforslag nr. 5 drejer sig om, at gartnerier og planteskoler får lov at handle lørdag indtil kl. 18 med planter og med blomster — noget, som vel ikke er stort andet end en

[Albertsen.]

ajourføring af, hvad der har været praksis indtil nu.

Videre er der en anden lille ændring, som også betyder, at vi imødekommer et ønske: at iskioskerne får mulighed for at udvide deres vareudvalg — et resultat af en indtrængende henvendelse, som vi i øvrigt tidligere har fået præsenteret; disse kiosker får nu lov til at handle med dybfrossen frugt og med frugtkonserves.

Vi har også bidraget til, at en sprogopklaring har fundet sted under udvalgsarbejdet. Det har vist sig, at den nugældende lukkelov indeholder en bestemmelse om, at man uden for lukketid kan foretage proviantering, når man er i motorkøretøj. Det ville, hvis alle havde efterlevet den, vel nok i realiteten have haft den virkning, at enhver, der kom kørende i sit motorkøretøj, kunne forsyne sig, næsten som han ønskede. Sådan har bestemmelsen lykkeligt nok ikke virket, men for at der ikke skulle ske misforståelser fremover, indsnævres bestemmelsen således, at den kun gælder for lastmotorkøretøjer i langturstrafik.

Hvad ministerens forslag om prisgrænsen for billigbøgerne angår, foreslog jeg ved første behandling, at der ikke bare blev tale om en justering svarende til priserne i dag, men at der blev givet en almindelig bemyndigelse til ministeren. Dette har ministeren og udvalget været enige om.

Afgørelsen af, hvad der er trafik kiosker, og hvad der ikke er det — det spørgsmål, som i høj grad var udgangspunktet for det fremsatte lovforslag — vil fremover blive henlagt til den kommunale stedlige myndighed, jfr. ændringsforslag nr. 2.

Endvidere et par ord om det område, hvor ændringerne vel er mest afgørende og har vakt mest interesse: kioskerens vareudvalg. Jeg tror, at de af mine kolleger, der tidligere har haft lejlighed til at arbejde med lukkeloven, ved, at faste gæster under lukkelovsarbejdet har været kioskejerne; disse har også denne gang henvendt sig til os, ledsaget af mange repræsentative grupper, og de har haft mulighed for at vinde ørenlyd for deres ønsker og synspunkter. Resultatet er da blevet, at vi giver dem, som vil holde længere åbent — om hverdagen kl. 8-22 og om søndagen kl. 8-12 — tilladelse til at udvide deres almindelige kioskvareudvalg.

Når udvalget i enighed indstiller denne ret betydningsfulde ændring til vedtagelse, skyldes det i høj grad hensynet til turisterne og hensynet til forbrugerne. Vi mener, at det, selv om vi har en udmærket lukkelov, alligevel er nødvendigt tid efter anden at se på udviklingen og presset på forskellige områder, og det er det, der er sket på dette felt. Jeg tror, det er en god beslutning, vi her har taget, og er glad for, at alle i udvalget sammen med ministeren har kunnet enes derom.

Man kan måske have den opfattelse, at denne ret stærke udvidelse af åbningstiden for kioskerne vil medføre, at ikke så forfærdelig mange vil reagere over for dette tilbud. Jeg må sige, at jeg ser sådan på det, at det nok vil udvikle en bestemt kiosktipe, større kiosker, som i højere grad kan betjene publikum — vi får måske en form for kiosksupermarkeder. Jeg synes, at en sådan udvikling skal man i og for sig ikke beklage. Der bliver utvivlsomt også tale om en bedre betjening og altså som nævnt et større vareudvalg.

Yderligere har vi som et led i disse reguleringer og ændringer også imødekommet et ønske fra statsbanerne, formidlet af ministeren, gående ud på, at man ligestiller de fire større provinsbyers hovedbanegårde med Københavns Hovedbanegård med hensyn til muligheden for at have et udvidet vareudvalg. Det vil sige, at banegårdene i byerne Århus, Odense, Ålborg og Esbjerg får mulighed for at udfolde et initiativ i retning af det, der har været udfoldet i de seneste år — siden den sidste revision af lukkeloven — på Københavns Hovedbanegård.

Men jeg vil gerne sige som en kommentar ud over, at vi er glade for at kunne gå ind for dette, at det var vel rimeligt, om statsbanerne benyttede denne lejlighed og denne imødekommenhed til virkelig at gøre noget ved Københavns Hovedbanegård. Det udspil, som blev givet ved seneste revision, var netop også en opfordring til, at statsbanerne kunne få moderniseret, få gjort Hovedbanegården kønnere, mere hensigtsmæssig og en bedre ramme om den betjening, der her præsteres. Der må da være kunstnere, der må være arkitekter, der må være handlende, som kan muliggøre, at de mange titusinder eller vel snarere hundredtusinder turister får en bedre modtagelse end den, der i øjeblikket er dem til del, når de kom-

[Albertsen.]

mer til en ikke særlig munter hovedbanegård. Mulighederne for at få inspiration på dette felt er legio. Man kan blot tage til Stockholm eller til Wien for at nævne et par byer, så vil man få et helt andet indtryk af, hvordan en hovedbanegård kan være.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale de stillede ændringsforslag og lovforslaget som helhed.

Hvad angår det andet lukkelovsforslag, det, der er fremsat af hr. Niels Westerby og hr. Diderichsen, og som tinget har haft til første behandling, vil vi i udvalget — det er jo det samme udvalg, der arbejder med det — senere få lejlighed til at tage stilling hertil.

Jens Peter Jensen (Sorø amt): Forslaget til lukkelov, som det foreligger nu, er jo meget forskelligt fra det, som den højtærede handelsminister fremsatte, og den højtærede handelsminister havde jo i god tid forinden forklaret, at en ændring af lukkeloven ville komme til at gå over hans lig. Jeg ved ikke, om der er ved at være en lille smule liglugt i lokalet. Vi kan i hvert fald sige, at den ændring af lukkeloven, som her finder sted, vil vi gerne tage ansvaret for at have været initiativtagere til. Vi opnår jo en liberalisering af loven, vi opnår, at publikum, navnlig aftenpublikum, kan få en bedre betjening, og vi opnår, at vore turister kan blive bedre betjent end hidtil. Alt dette opnår vi uden at ødelægge lukkeloven som beskyttelseslov for detailhandelen og dens ansatte.

Det er nok sandsynligt, at der inden for detailhandelen vil være nogen utilfredshed med de ændringer, vi her foretager. Jeg tror, man inden for detailhandelen skal forstå, at det ikke er muligt at bevare lukkeloven i dens væsentlige bestanddele, som den er nu, hvis man ikke viser imødekommenhed over for krav fra publikums side; ellers vil forbrugerreaktionen blive for stærk.

Vi er også tilfredse med, at der i det udgangspunkt, som den højtærede ministers forslag havde — det var jo dette med kiosksagen fra Marstal og dette med, at politimesteren skulle afgøre, om man på havne- og anlægspladser kunne få tilladelse til at have en kiosk — er sket den ændring, at bestemmelsen om politimesteren er faldet ud, sådan at det alene er kommunalbesty-

relsen, der her har ansvaret. Vi er altså blevet imødekommet på alle de punkter, der på mit partis vegne blev fremdraget ved sagens første behandling. Vi kan derfor anbefale at stemme for lovforslaget og de ændringsforslag, der her foreligger.

Weikop: Også jeg har medvirket til det resultat, vi er nået frem til i betænkningen, og der vil efter de udtalelser, der allerede er faldet her, ikke være anledning for mig til at komme ind på enkelthederne.

Jeg er ganske på det rene med, som også hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) sagde, at det kan godt være, der inden for visse kredse vil være lidt utilfredshed med, hvad der sker her. Men jeg tror alligevel, man ved nøjere eftertanke og efter nøjere overvejelse vil forstå, at det har været og er en nødvendighed på visse områder at lempe lukkebestemmelserne.

Den bestemmelse, som er kommet ind, og hvorefter kiosker, der holder åbent fra kl. 8-22 får et udvidet vareområde med tobak, chokolade og sukkervarer i originalpakning, vil måske også give anledning til nogen utilfredshed, men på den anden side er det jo en forudsætning, at kiosken har åbent i hele dette tidsrum, og har den ikke det, får den ikke adgang til at handle med disse varer. Jeg nærer tvivl om, at det i virkeligheden vil føre til en større udvidelse af denne handel.

Årsagen til, at spørgsmålet blev rejst, var jo, at de koncessionerede kiosker — ganske særlig i København — simpelt hen ikke kunne klare sig, medmindre de fik et lidt større vareudvalg, og man må vel nok sige, at både Københavns Telefon-Kiosker og måske også andre steder i virkeligheden opfylder en mission ved at sælge blade på sene tidspunkter o. s. v.

Man kunne være gået den vej at begrænse antallet af koncessionerede kiosker; men da ville man jo give nogle enkelte kiosker en særstilling, og jeg er ikke meget tilbøjelig til at give nogle en særstilling fremfor andre. Derfor er jeg meget godt tilfreds med, at alle faktisk kan få lejlighed til at få et sådant udvidet vareudvalg, når de har anmeldt til politiet, at de vil have åbent på den tid, og det vil sige, at hvis disse kiosker ikke har åbent på det tidspunkt, som står i loven, vil dette udvidede vareudvalg blive

[Weikop.]

nægtet dem. Jeg er temmelig overbevist om, at de kiosker, som opfylder den mission i forvejen, som har koncession og har forpligtelse til at have åbent til langt ud på aftenen, vil bestå, og jeg tror stort set ikke, det vil medføre større ulemper for handelen.

Man må vel også i visse større byer rundt omkring i landet tage et hensyn til forbrugerne. Når jeg siger forbrugerne, er det jo ikke alene de hjemlige forbrugere, jeg tænker på, det er også turister og mange andre, der kommer hertil, og der er mange turister, der ikke rigtig kan forstå vore lukkebestemmelser. Det skal jeg ikke komme ind på, for det er en større revision, der så bliver tale om, men handelsministeren vil jo gerne ofre noget mere på turistagitation for at få folk til landet, for at vi virkelig kan blive noget af en turistnation; det er vi jo allerede, men der er vel nok alligevel nogle af de turister, der kommer hertil, der er lidt uforstående over for, at de ikke kan få lov til at købe noget om lørdagen efter kl. 14.

Jeg ved godt, at man ikke kan røre ved den hellige weekend og alt det, og jeg gør mig for så vidt heller ikke til talsmand for, at man skal det, men jeg tror, at også de erhvervsdrivende vil forstå, at lukkeloven alligevel må gøres så smidig, at den både kan tilfredsstille de handlende, så de kan få en større omsætning, og vore egne indbyggere og dem, der kommer og besøger vort land.

Baunsgaard: De ændringsforslag til handelsministerens lovforslag, der er opnået enighed om mellem ministeren og udvalget gennem drøftelserne, har jo i særlig grad betydning for den handel, der finder sted gennem kiosker. Det er åbenbart, at der er et behov for en smidiggørelse af handelen gennem kioskerne ud fra to hensyn. For det første det hensyn, at forbrugerne skulle have dækket et behov, og for det andet, at kioskerne skulle have et rimeligt grundlag for en indtjening, der kunne muliggøre den

længere åbningstid for handelen med de aviser og tidsskrifter o. s. v., som er kioskerne traditionelle vareområde; det ville jo givet vække megen utilfredshed hos forbrugerne, hvis den ikke længere fandtes. Jeg anser ændringsforslaget om udvidelserne på dette område for at være rigtigt både ud fra et forbrugerhensyn og ud fra hensynet til kioskerne eksistensmulighed.

Lad mig føje til, at der også i denne vurdering er indgået et stærkt hensyn til den stigende turisme. Der er næppe heller tvivl om, at man her har givet kioskerne mulighed for på en bedre og mere tilfredsstillende måde at yde den service, som er en forudsætning for i det lange løb at kunne opretholde en tilfredsstillende turisme.

På et andet område er der sket en udvidelse, der ligesom det andet, jeg har omtalt, kraftigt understreger, at der er behov for, at man snarest får foretaget en generel gennemgang og vurdering af hele vort lukkelovssystem. Det er den adgang, der nu gives gartnerier og planteskoler til at sælge levende blomster og planter også lørdag eftermiddag. Næppe ret mange har gjort sig klart, at vi har haft en lukkelov, der har givet planteskolerne mulighed for at sælge planter om søndagen, men forbudt det lørdag eftermiddag. Man kan vel sige, at noget af det, der har nyttiggjort weekenden, er, at folk har anvendt lørdagen, herunder lørdag eftermiddag, til det havearbejde, der skal gøres. Dette lille, men ret stærkt illustrerende eksempel viser, at der er et behov for, at man snarest får set på hele lukkelovens øvrige bestemmelser.

Jeg kan på det radikale venstres vegne anbefale de stillede ændringsforslag og føler trang til at udtale tilfredshed med, at der har været mulighed for mellem udvalg og minister at nå frem til enighed om det, der nu foreligger som resultat.

Poul Dam: Jeg skal ikke forlænge debatten med at gentage de mange udmærkede argumenter, som alle i udvalget var enige om, men blot for god ordens skyld sige, at

[Poul Dam.]

socialistisk folkeparti kan tiltræde ændringerne og lovforslaget, som det derefter kommer til at se ud.

Erik Østergaard: De uafhængige kan gå ind for de af udvalget stillede ændringsforslag, og vi vil ved tredje behandling stemme for lovforslaget.

Niels Westerby: Det er blevet sagt til overflod af de foregående ærede ordførere, at man nu giver kioskerne adgang til at sælge flere varer end hidtil, at åbningstiden for kioskerne vil blive forlænget, og at det også vil blive nemmere for turister at kunne foretage en række indkøb her i landet.

De af udvalget stillede ændringsforslag er liberaliseringsforbedringer, og disse ændringsforslag vil liberalt centrum kunne tiltræde.

Hr. Weikop sagde i sin ordførertale, at der var mange udlændinge eller turister, som ikke ganske forstod Danmarks lukkelov. Jeg tror, at hr. Weikop bør sande, at der er flere danske, der heller ikke forstår denne lukkelov, end hr. Weikop egentlig forestiller sig. Det er bl. a. som udtryk for dette, at man ikke rigtig forstår den lukkelov, vi har her i landet, at liberalt centrum fremsatte sit lukkelovsforslag, som i al sin enkelhed gik ud på følgende: at de handlende frit, fuldstændig frit, kunne bestemme deres åbningstider, men at der blev lagt loft over den samlede ugentlige åbningstid.

Jeg skal ikke gå ind på den debat, som vi havde ved første behandling af vort lovforslag, men bare præcisere her fra tingets talerstol, at jeg ikke rigtig fatter, at udvalget afgiver en betænkning, hvori man overhovedet ikke har taget stilling til det lukkelovsforslag — et præcist udformet lukkelovsforslag — der er fremsat af liberalt centrum. Hvad kan være meningen med det? Jeg tror, jeg vil anlægge den mest velvillige fortolkning. Jeg går ud fra, at trods den skillelinje, der var under første behandling, hvor samtlige partier gik imod vort lukkelovsforslag over en, jeg havde nær sagt bred bank, lige fra socialdemokratiet til de uafhængige, vil samtlige partier alligevel, når det kommer til stykket, ikke låse sig fast ved at afvise vort lukkelovsforslag i betænkningen. Jeg går ud fra,

at man vil indtage et lidt mere bøjeligt standpunkt og vil holde muligheden åben for alligevel at tage spørgsmålet op senere.

Jeg kan meddele, at vi ikke vil stemme for det foreliggende lukkelovsforslag ved tredje behandling for at markere vort principielle ønske om en ændring. Samtidig håber vi, at når vi har genfremsat vort forslag i næste samling, vil der være mulighed for, at det får den behandling, det tilsyneladende ikke har kunnet få i udvalget, når man ikke i betænkningen overhovedet har nævnt spørgsmålet.

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Jeg kan sige til hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt), at uden at lugte ilde lever jeg fortsat videre i bedste velgående — fordi det princip, jeg er tilhænger af, netop weekendlukningen af hensyn til detailhandelen og butiksmedhjælperne, er uanfægtet — og takker i øvrigt for tilslutningen til lovforslaget.

Albertsen: Jeg synes, vi alle sammen skulle glæde os over, at vi har en sprællelevende handelsminister, som har været forhandlingsvillig, og som udvalget i enighed har kunnet finde en fornuftig løsning sammen med; det er der ikke nogen grund til at handelsministeren skal have utak for, tværtimod.

Med henblik på de bemærkninger, som er fremført af hr. Niels Westerby i relation til det lovforslag, som hr. Niels Westerby's parti, liberalt centrum, har fremsat, kan jeg sige, at arbejdsgangen har været og vil være den, at vi først i udvalget beskæftiger os færdig med det forslag, ministeren er kommet med, hvorefter hr. Niels Westerby's forslag selvfølgelig vil blive underkastet den behandling, som det i enhver henseende har krav på. Holdningen dertil er jo ikke hr. Niels Westerby ukendt; det spørgsmål vil vi senere få lejlighed til at kommentere, når lovforslaget kommer til anden behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslagene nr. 1-7, § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i bogføringsloven.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 133) findes i tidenden sp. 3745, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1081).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Teichert: Af den foreliggende betænkning fremgår det, at udvalget har holdt 4 møder og herunder har haft samråd med handelsministeren, der endvidere skriftligt har besvaret en række spørgsmål fra udvalget. Handelsministeren har efter min mening været meget imødekommende over for ønskerne fra erhvervsfolk, fra Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtavl og fra De samvirkende danske Landboforeninger ved at stille de foreliggende ændringsforslag nr. 1-3. Disse ændringsforslag er tiltrådt af det samlede udvalg, der indstiller lovforslaget til vedtagelse med de af ministeren foreslåede ændringer.

Bækgaard: Efter at der mellem første og anden behandling er fremkommet oplysninger om, at loven vil komme til at omfatte hele 6.200 landejendomme mod ca. 4.280 som oprindeligt anslået, finder min gruppe det meget rimeligt, at bogføringspligten indtræder i flere tempi, en ordning, som ændringsforslag nr. 3 går ud på. Ligeledes kan vi stemme for ændringsforslagene nr. 1 og 2, hvorefter gartnere

og frugtavlere stilles mere lige med landbruget, hvad bogføringspligt angår.

De uafhængige kan altså stemme for ændringsforslagene og for lovforslaget som helhed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 3 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg stiller forslag om, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen udtaler sig herimod, vil jeg betragte det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om svangerskabshygijene.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 48) findes i tidenden sp. 1400, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1101).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Camilla Larsen-Ledet: Sidste efterår fremsatte indenrigsministeren et forslag til lov om svangerskabshygijene. Først nu langt inde i foråret er udvalgsarbejdet ført så vidt, at sagen kan komme til anden behandling. I den mellemliggende tid har udvalget holdt 10 møder, herunder haft samråd med ministeren, medicinaldirektør Esther Ammundsen og overlæge Teit Kærn fra sundhedsstyrelsen, ligesom en deputation